

Osobní a drobné zprávy

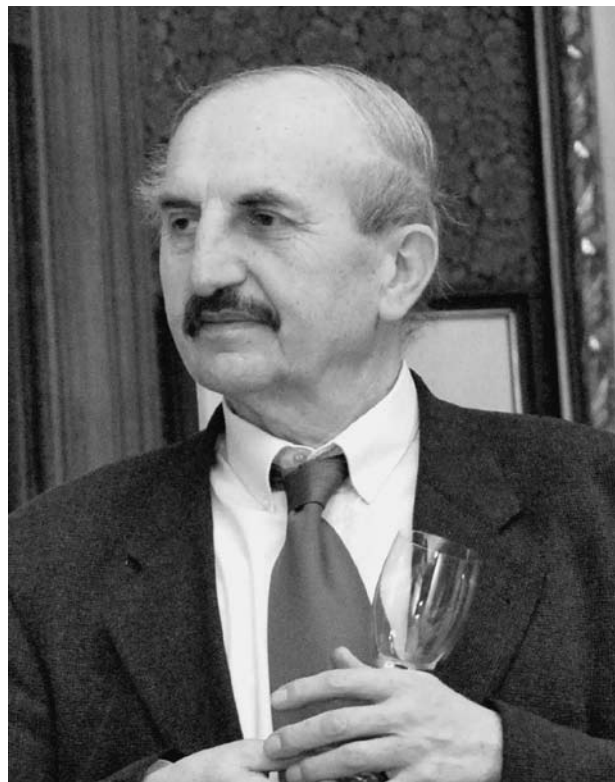
Ing. Karel Drhovský slaví sedmdesát let

Rodák z jihočeského Temelína (26. 12. 1941) se dostal k objektům svého pozdějšího zájmu – k památkám v době, kdy se učil zahradníkem na jednom zámečku u Děčína. Následovala praxe v Žehušicích, na zámku Dobříš, na Pražském hradě, v Lánech a po tříletém období ve službách města Plzně zůstal od roku 1975 už nadobro u památkářů. V tehdejší Krajském středisku státní památkové péče a ochrany přírody v Plzni musel každý specialista dělat současně obecnou památkářinu v určeném okrese. Ing. K. Drhovský dostal na starosti okres Karlovy Vary. Ve svém vlastním oboru, zahradní a krajinářské architektuře, se po seznámení se situací v Západočeském kraji soustředil na praktickou záchranu historických zahrad a parků; téměř všechny z více než dvou set zahrad a parků, vesměs zanedbaných, někde až ke hranici zkázy, prodělaly pod jeho dohledem alespoň prvotní – záchrannou obnovu. U zahrad a parků ve správě střediska došlo i na celkovou nebo alespoň částečnou obnovu.

Kromě různých střetů s ochranáři a veřejností přišla i ocenění: výhra v soutěži o projekt renesanční zahrady zámku Kaceřov nebo první cena v XI. ročníku soutěže *Hledáme dokonalé projekty* ve prospěch přestavby zámečského parku na Kozlu. Teoretické práce zůstaly tak trochu na okraji; jmenovat lze rozsáhlý tříletý průzkum zahrad a parku zámku ve Valči.

Jako uznávaný odborník byl Ing. K. Drhovský členem několika celostátních komisí. V roce 1992 byl osloven Ministerstvem kultury, aby převzal v Památkovém ústavu v Plzni vedení. Po přijetí svého jmenování se následně z pozice ředitele organizace potýkal s negativními obrázkem památkářů ve společnosti, agresivními restitučními požadavky i snahami o komercializaci státních památkových objektů. Výjimkou nebyly ani pokusy o drastickou přestavbu a ničení památek nebo o likvidaci státní památkové péče vůbec. Postupně se však podařilo rozvíjet aktivity, které vedly například ke zpřístupnění některých uzavřených památkových objektů, ke každoročnímu zpřístupňování dalších prostor ve svěřených areálech pro veřejnost, novému zpřístupnění zříceniny hradu Rabí a také zámku Kynžvart, za jehož obnovu dostal plzeňský ústav v roce 2001, poprvé v České republice mimo Prahu, prestižní cenu *Europa Nostra*.

Těžce dnešní jubilant nesl „ztrátu“ tří památkových objektů při restitucích: zámku Kaceřov a hradů Loket a Kašperk. Proti tomu stojí jako jeho zásluha to, že plzeňský ústav získal do své správy bezúplatně zámek Nebílovy a Červené Poříčí anebo kostel v Horšově, které se všechny ukázaly být hodnotnějšími památkami, než se předtím předpokládalo, a které tak byly bezesporu zachráněny. Po celou dobu třinácti let v ředitelské funkci se Ing. K. Drhovský osobně podílel na velmi intenzivních opravách, popřípadě rekonstrukcích státních památkových objektů. Příkladem lze zmínit zahájení dlouhodobé obnovy vyhořelého zámku ve Valči a jeho kostela, klášterního areálu

Karel Drhovský

v Kladrubech nebo zámku v Bečově nad Teplou, kde vznikl výstavní trezor pro unikátní a úspěšně zrestaurovaný relikviiář sv. Maura. Motivován příznivými ohlasy u veřejnosti, prosazoval K. Drhovský při správě památkových objektů jejich prezentaci a zpřístupňování jako prioritu.

Vedle činnosti v památkovém ústavu se dlouhodobě zabýval zhotovováním posudků, projektů a průzkumy, ponejvíce v oborech zahradní a krajinářské tvorby. Od malých zahrádek přes rozsáhlé zahrady soukromé, veřejnou zeleň městskou i vesnickou, rozsáhlé krajinné celky, naučné stezky krajinou až po samozřejmě historické zámecké zahrady a parky. Vše nejen v západních Čechách, ale i v krajích okolních, německé v to počítaje.

Ing. K. Drhovský působil a stále působí jako odborný lektor; například deset let přednášel v Ústavu celoživotního vzdělávání Západočeské univerzity v Plzni, vede semináře a odborné exkurze jak v oboru zahradní architektury, tak i po památkách obecně. Výstupem z jeho činnosti jsou publikace výlučně odborné i popularizační. Na propagaci a popularizaci kladl vždy velký důraz, protože kladný přístup veřejnosti k historii a památkám považuje za jednu z podmínek trvale udržitelné památkové péče.

Ing. Karlu Drhovskému by málokdo hádal 70 let. Srdečně mu přejeme mnoho dalších a v nich pouze to nejlepší.

– vyd/red –

Jaroslavě Frühaufové k narozeninám

Letos oslavila své významné životní jubileum osobnost západočeského regionu spjatá po celé své profesní působení s oblastí péče o památkový fond – Jaroslava Frühaufová.

Jaroslava Frühaufová (rozená Pánková) vystudovala Střední všeobecně vzdělávací školu v Plzni. V roce 1966 zahájila studium na Českém vysokém učení technickém v Praze, kde na stavební fakultě absolvovala 5 semestrů. Ze zdravotních důvodů studium však nedokončila. Později, již při zaměstnání v roce 1974, maturovala ještě na Střední průmyslové škole stavební v Plzni. V roce 1979 se opět pokusila doplnit si vysokoškolské vzdělání, ale zhoršující se stav zraku jí nedovolil tento cíl realizovat.

V oboru památkové péče působí Jaroslava Frühaufová od roku 1968, kdy nastoupila do Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody v Plzni. Dlouhou dobu se vedle běžné památkové praxe intenzivně věnovala problematice ochrany historických sídel, spolupracovala při návrzích kategorizace historických měst, při přípravě návrhů na vyhlášení nových městských památkových rezervací, následně pak na návrzích chráněných území v podobě památkových zón v západních Čechách. V období let 1985–1990 byla zaměstnána na odboru výstavby Městského národního výboru v Plzni, kde se věnovala především úkolům souvisejícím s regenerací plzeňského historického městského jádra a opravami jednotlivých budov v něm. Po návratu do krajského památkového střediska v roce 1990 byla pod jejím dohledem úspěšně provedena celá řada zdařilých akcí památkové obnovy. Za všechny uvedme alespoň z posledních přibližně patnácti let obnovu jízdního areálu ve Světcích u Tachova, zámku Bor (u Tachova), poutního areálu s loretou ve Starém Hrozňatově nedaleko Chebu (společně s Mgr. L. Drncovou), postupnou obnovu a revitalizaci areálu bývalého kláštera benediktinů v Kladrubech nebo například celkovou obnovu zámku Kynžvart (společně s Mgr. L. Drncovou), která získala cenu *Europa Nostra* (2001).

Několik let měla ve své odborné gesci městské památkové rezervace Cheb a Františkovy Lázně, památkovou zónu Mariánské Lázně, obnovu klášterního areálu v Teplé a mnoho dalších památkově významných lokalit. Některé z akcí pod jejím dohledem byly finančně podporovány z prostředků Evropské unie (*CBC Phare*), což znamenalo vysoké nároky při dodržení podmínek realizace.

Jaroslava Frühaufová se podílela na zpracování velkého počtu oborových analýz a koncepčních materiálů regionálního i celostátního významu. Byla kdysi také členkou Koncepčního týmu státní památkové péče, jenž působil při Státním ústavu památkové péče a ochrany přírody v Praze. Výrazně přispěla ke zpracování výzkumného záměru památkového ústavu na období let 1999–2004. Od roku 1990 až do března 2008, kdy požádala o uvolnění z funkce v souvislosti s odchodem do důchodu, pracovala jako odborný náměstek ředitele. Ve dvou krátkých časových úsecích, nejdříve v roce 2005 a pak v roce 2007 plzeňské pracoviště Národního památkového ústavu také řídila; v roce 2007 se zasloužila kromě jiného i o provedení pokud možno nekonfliktní delimitace části pracoviště v souvislosti se vznikem nového územního odborného pracoviště v Lokti.

Jaroslava Frühaufová

Cit pro hodnoty reprezentované zejména historickým stavebním fondem, vnímání souvislostí s dalšími obory a hluboce lidský přístup Jaroslavy Frühaufové k pracovním partnerům společně s celkovým působením v oboru ovlivnil a dosud ovlivňuje nemálo jejích kolegů-památkářů a také směry, jimiž se ubírá památková péče v posledních desetiletích, a to nejen na západě Čech.

Alena Černá

K životnímu jubileu Ludmily Drncové

Mezi osobnostmi dlouhodobě spjatými s památkovou péčí v západních Čechách, jimž na letošek připadlo významné životní jubileum, stojí na čelném místě Mgr. Ludmila Drncová, do minulého roku ředitelka územního odborného pracoviště v Plzni Národního památkového ústavu.

Ludmila Drncová (rozená Huclová) studovala na Střední všeobecně vzdělávací škole s rozšířeným jazykovým vyučováním v Plzni, ale svá středoškolská studia dokončila ve Francii (Lycée Claude Debussy v Saint-Germain-en-Laye, 1969–1972). V období let 1972–1979 byla posluchačkou Filozofické fakulty Univerzity J. E. Purkyně v Brně, v oborech věda o výtvarném umění, resp. dějiny umění a národopis. Ve své diplomové práci se věnovala českému malířství 20. století ze sbírek Západočeské galerie v Plzni.

Od roku 1985 až do současnosti pracuje Ludmila Drncová nepřetržitě pro organizaci státní památkové péče v Plzni (původně krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, dnes územní odborné pracoviště Národního památkového ústavu). V roce 1991 byla pověřena vedením úseku historiků umění, posléze vedením oddělení restaurování a oddělení průzkumů. Její pracovní záběh byl vždy a zůstává velmi široký. Stojí na pevných základech památkářské agendy restaurátorských prací ve vztahu k dílům výtvarných umění a uměleckých řemesel a obdobně i k architektonickým památkám. Velkou pozornost Ludmila Drncová věnovala procesu obnovy významných památkových objektů ve správě organizace, určených ke zpřístupnění veřejnosti pro edukační a kulturní účely. Podílela se na zpracování, projednání a realizaci početné skupiny záměrů využití a interiérových instalací těchto objektů, na přípravě mnoha průvodcovských textů, výstav nebo scénářů vstupních historických expozic.

Podstatnou součástí pracovní metody Ludmily Drncové jsou vlastní terénní průzkumy a na ně navazující umělecko-historická hodnocení památkového fondu. Také proto mají nesčetné expertní posudky a vyjádření vycházející z její ruky neobyčejně vysokou odbornou úroveň a jdou pokaždé k jádru věci. Také proto se akce památkové obnovy, na které dohlíží Ludmila Drncová, stávají pomyslnou vizitkou zpravidla té nejvyšší památkářské kvality, a to v celostátním měřítku. Za všechny ostatní za

Ludmila Drncová

posledních dvacet let uvedme alespoň celkovou obnovu městského divadla v Karlových Varech, Velké synagogy v Plzni, poutního areálu s loretou ve Starém Hrozňatově u Chebu (společně s J. Frühaufovou), kostelů v Čechovicích a v Horšově na Horšovskotýnsku nebo na Mouřenci (u Annína) nedaleko Sušice, zámku Kynžvart (společně s J. Frühaufovou; cena *Europa Nostra*, 2001), bývalého poutního areálu v Mariánské Týnici na severním Plzeňsku, obnovu obvodového pláště kostela sv. Bartoloměje v Plzni, klášterního kostela v Kladrubech nebo zámku v Mirošově, restaurování souboru barokních soch v Manětíně a v jeho nejbližším okolí anebo nedávno dokončenou obnovu fasád v rajském dvoře někdejšího františkánského kláštera v Plzni.

Nebylo žádným překvapením, když ministr kultury jmenoval v roce 1999 Ludmilu Drncovou členkou svého expertního týmu pro tehdy nový *Program restaurování movitých kulturních památek*. Bylo obdobně přirozené, když na začátku roku 2007 Ludmila Drncová zvítězila ve výběrovém řízení a stala se ředitelkou územního odborného pracoviště v Plzni Národního památkového ústavu, aby se podílela na tehdejších, mimořádně naléhavém oživení jeho činnosti. Když horké ředitelské křeslo na vlastní žádost opouštěla 1. 10. 2010, mohla tak učinit s dobrým svědomím, že pro památky, památkovou péči a pro své kolegy památkáře v Plzeňském kraji udělala maximum možného.

Ludmila Drncová je bezpochyby velkým vzorem pro své mladší kolegy jak po stránce odborné, tak i lidské. Při své skromné, i když leckdy až plaché povaze sama nikdy nevyhledávala zvláštní pozornost a ocenění své práce od jiných lidí, netlačila se do popředí různých profesních skupin a zájmů. O to s větší vytrvalostí zůstává věrna svému povolání terénního památkáře, v němž se přes všechna jeho myslitelná úskalí a nesmírnou odbornou, ale i psychickou a fyzickou náročnost cítí podle všeho stále šťastná. Aby tomu tak bylo i nadále, a kromě toho vše ostatní dobré v práci i v soukromém životě, přeje paní ředitelce Drncové k jejímu životnímu jubileu srdečně celý pracovní kolektiv územního odborného pracoviště v Plzni Národního památkového ústavu.

Jan Kaigl

K životnímu jubileu architekta Jana Soukupa

Ing. arch. Jan Soukup, narozený v Plzni 6. 12. 1946, jeden z nejspolehlivějších a dlouhodobých pracovních partnerů územního odborného pracoviště v Plzni Národního památkového ústavu, oslavuje letos své šedesáté páté narozeniny. Je dnes bezpochyby nejvýznamnějším tvůrčím architektem, jenž se v západních Čechách systematicky věnuje projektování obnovy stavebních památek. Svě odborné znalosti a bohaté pracovní zkušenosti uplatňuje v plzeňském pracovišti Národního památkového ústavu i tím, že zasedá v památkové radě jeho ředitele.

Jan Soukup se propracoval ke specializaci projektanta obnovy historických budov postupně. Není staromilec,

ale historii považuje za neoddelitelnou součást života dneška a klíč k pochopení budoucnosti.

Jan Soukup studoval na Střední průmyslové škole stavební v Plzni. Studium architektury na Stavební fakultě Českého vysokého učení technického v Praze úspěšně zakončil v roce 1976. V době komunistického režimu pracoval jako projektant ve Stavoprojektu v Plzni, kde se však obnova stavebních památek nijak zvlášť nepěstovala. Teprve v polovině osmdesátých let se Janu Soukupovi dostalo tehdy mimořádné příležitosti, aby začal pracovat na projektu celkové obnovy historické budovy Západočeského muzea v Plzni. Tak byla zahájena jeho profesní dráha památkového architekta-projektanta.

V devadesátých letech se Jan Soukup projekčně podílel na nejdůležitějších akcích památkové obnovy v západních Čechách, a tím svým způsobem předurčoval odborné standardy, které jsou potřeba v této oblasti. Z větších jeho plzeňských akcí lze uvést například obnovu Velké synagogy, postupnou obnovu bývalého františkánského kláštera, obnovu a úpravy budovy arciděkanství na náměstí Republiky pro účely nově založeného Biskupství plzeňského, obnovu kostela sv. Jana Nepomuckého (u redemptoristů) nebo a v neposlední řadě adaptaci domu U Zlatého slunce na sídlo Státního památkového ústavu v Plzni. Za ostatní jmenujme alespoň obnovu takzvaného Dolního zámku v Bečově nad Teplou nebo prelatury kláštera premonstrátů v Teplé.

Na začátku nového tisíciletí se Jan Soukup začal zabývat ojedinělou zakázkou – celkovou revitalizací, památkovou

Jan Soukup

obnovou a současně částečnou dostavbou bývalého hospodářského dvora tepelského kláštera pro klášter trapistů v Novém Dvoře na Karlovarsku. Ve spolupráci s anglickým architektem Johnem Pawsonem přispěl k tomu, že zde vyrostlo dílo oceněné nejen Klubem Za starou Prahu (2005), ale i několika evropskými cenami (*Wienerberger Brick Award*, 2006; *Ecola Award*, 2008; *Frate Sole Award*, 2008). Důležitým momentem práce architektů v Novém Dvoře byla harmonizace zachovaných barokních částí areálu s novodobými prvky, zejména s novostavbou kostela.

Obdobně celkovou obnovu plzeňské Měšťanské besedy, dokončenou v roce 2005, lze považovat za úspěch. Opravená budova Právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni zaujme na první pohled svým historizujícím průčelím. Mimo Plzeň největším dílem, na němž se architekt Jan Soukup stále podílí, je postupná záchrana a celková obnova jízdního ve Světcích u Tachova.

Nedílnou součástí působení Jana Soukupa ve prospěch památek je jeho dobrovolná práce. Jde zejména o přednáškovou a publikační činnost, směřující k popularizaci historie v Plzni a na Plzeňsku. Sem patří mimo jiné i kniha *Ohrožené kostely (Příběhy staveb, které už brzy nemusí být)*; vyšla v Plzni v roce 2007), kterou Jan Soukup napsal společně s Ludkem Krčmářem. Jan Soukup je předsedou dvou sdružení nadšenců pro památky. Sdružení Klášter Chotěšov pomáhá vlastníku bývalého kláštera premonstrátů – obci Chotěšov při záchraně, obnově a oživení tohoto významného historického areálu, jenž byl nedávno prohlášen za národní kulturní památku. Občanské sdružení pro obnovu památek v Rokycanech a okolí má za sebou již čtrnáct opravených památek. Jsou mezi nimi nejen drobné objekty jako například litinová pumpa *U Fitzů* nebo socha sv. Jana Nepomuckého v Rokycanech, ale i stavby, mimo jiné kostel Na Vršíčku u Rokycan nebo kostelík U Ježíška v Plzni, jenž byl v roce 2011 nově otevřen pro veřejnost.

Vážený pane architektke: *Ad multos annos!*

– vyd/red –

Jubilant Vladimír Lažanský

Ing. Vladimír Lažanský se narodil 1. 6. 1956 v Děčíně. Formální vzdělání zakončil v roce 1980 na Vysoké škole strojní v Liberci. Tehdejší společenský režim mu nedopřál vzdělání v některém z humanitních oborů, po jakém toužil. Přesto si již ve studentských letech našel vlastní cestu k historii a k památkám. Osmdesátá léta minulého století strávil Vladimír Lažanský jako odborný referent ve Státní bance československé. V době po roce 1989 byl mezi prvními, kdo se vydali na tehdy málo známou cestu soukromého podnikání, přičemž bankovníctví u něho vystřídal obory finanční služby a cestovní ruch.

Je pozoruhodné, jak si Vladimír Lažanský postupně osvojoval znalosti a dovednosti, jež se později ukázaly být nezbytnými pro úspěšné zvládnutí jeho role vlastníka zámku Chyše v západních Čechách. Výše zmíněná láska k historii a k památkám hrála hlavní roli. Technické vzdělání Vladimíra Lažanského posloužilo při odkrývání

Vladimír Lažanský

logiky historických stavebních konstrukcí a provozu starých budov. Předchozí bankovní praxe byla užitečná při obstarávání peněz. Zkušenosti z cestovního ruchu významně napomohly při formování vize zámku jako atraktivního turistického cíle.

Vladimír Lažanský zakoupil zámek Chyšé ve stavu stavebně-technické havárie na počátku roku 1996 s jasným záměrem tuto památku zachránit, obnovit a provozovat ji jako objekt přístupný pro veřejnost, tedy spravovat zámeckou expozici a provádět v ní návštěvníky. V té době, kdy byla řada památek některými soukromými vlastníky zneužita k různým účelům, vzbuzoval Vladimír Lažanský leckdy dojem až naivního snílka. Budiž na tomto místě připomenuto, že počátečními pochybnostmi se nenechali odradit památkáři z tehdejšího Památkového ústavu v Plzni, Státního ústavu památkové péče v Praze a pracovníci odboru památkové péče Ministerstva kultury (zámek Chyšé byl v období let 1997–2001 zařazen do *Programu záchrany architektonického dědictví*), kteří byli podle svých možností Vladimíru Lažanskému v jeho úsilí oporou. Zásadní pomocnicí byla ovšem Vladimíru Lažanskému vždy jeho velkorysá manželka Marcela.

Vladimír Lažanský působil v období let 2000–2005 ve Vědecké radě pro památkovou péči Ministerstva kultury, tehdy vedené docentem Mojzírem Horynou. Od roku 2000 je členem představenstva Asociace majitelů hradů a zámků, jež sdružuje v České republice soukromé vlastníky významných památek.

Vladimír Lažanský dokázal zbourat a překročit řadu tabu. Předně ukázal, že soukromý vlastník nemusí památce vždy jen škodit. S tím souvisí na druhé straně též popření archetypálního obrazu památkáře jako nepřítelů vlastníků památek. Mezi jím zbořená tabu patří mimo jiné

dlouhodobé výpůjčky historického mobiliáře od státu pro památky v soukromém vlastnictví – do té doby nevídaná věc se v případě chyšského zámku podařila v roce 1999.

Vladimír Lažanský je velkým přínosem pro západočeskou památkovou péči již pouze tím, že slouží jako vzor pro ostatní vlastníky památek, hodný následování, jako průkopník cest, které jim pomáhají na jejich nikdy nekončící a obtížné, ale krásné cestě. Do jaké míry vědomí toho pomáhá Vladimíru Lažanskému, aby měl stále dostatek energie ve své roli patrona zámku Chyšé, ví pouze on sám.

Pro vydavatele a redakci *Památek západních Čech* je potěšením, že může Ing. Vladimíru Lažanskému u příležitosti jeho letošního životního jubilea poděkovat za obětavou práci ve prospěch památek.

– vyd/red –

Jan Kaigl padesátiletý

Ing. arch. Jan Kaigl se narodil 21. 12. 1961. Je absolventem Fakulty architektury Českého vysokého učení technického v Praze (1980–1985). Jeho dosavadní profesní dráha je spjata takřka výlučně s oborem památkové péče. V období let 1985–1988 pracoval v Pražském středisku státní památkové péče a ochrany přírody jako takzvaný památkový architekt pro oblast Malé Strany a Hradčan. Poté byl až do roku 1991 projektantem ve státním podniku Obnova památek v Praze. Působil krátce rovněž ve Výzkumném ústavu výstavby architektury v Praze, kde měl na starost

Jan Kaigl

Program regenerace městských památkových rezervací a zón. Zatím nejdelší dobu sloužil na Ministerstvu kultury. Nejdříve jako referent pro obnovu národních kulturních památek, později jako vedoucí oddělení regenerace kulturních památek a památkově chráněných území v odboru památkové péče, jež nakonec též řídil, a to od 27. 5. 1997 až do svého odvolání z funkce ředitele ke dni 1. 12. 2005. Po třech pracovních intermezzech – v odboru církví Ministerstva kultury, Ústředním seznamu kulturních památek v Národním památkovém ústavu a v odboru investic Ministerstva kultury – a třiceti letech strávených v Praze se Jan Kaigl vrátil na podzim roku 2010 do západních Čech, svého rodného kraje. Dnes je ředitelem územního odborného pracoviště v Plzni Národního památkového ústavu, organizace, o jejíž vznik se před devíti lety zasadil na Ministerstvu kultury podstatným způsobem.

Zájem o historii, výtvarné umění a památky v Janu Kaiglovi podchytil jeho středoškolský profesor architektury v Plzni, Ing. arch. Jaroslav Krš. Hlubší a systematicky položený odborný základ a trvalé profesní nasměrování získal pak během svých vysokoškolských studií, díky doc. Ing. arch. Miladě Radové-Štikové, CSc., a jejímu vědeckému kroužku, kam pravidelně docházel nejenom jako adept architektury, ale i později.

Jan Kaigl, přestože svým dosavadním pracovním zařazením směřuje hlavně k řídicí práci v oboru památkové péče, nikdy nerezignoval na vlastní odborný růst. Je autorem téměř padesáti článků z dějin architektury a o soudobé památkové péči, z nichž většina vyšla v časopisu *Zprávy památkové péče*. Téma, jemuž se věnuje systematicky a dlouhodobě, jsou vesnické kostely ve středověku. Snaží se být věrný zásadě, že stavební a architektonickou tvorbu i urbanismus v minulosti je třeba vždy zkoumat z více hledisek. K hlubšímu poznání zpravidla vede takový způsob vědecké práce, při němž je na stavební dílo nahlíženo současně a přinejmenším jak po stránce umělecké, tak i stavební a konstrukční a podle jeho užití v dobovém společenském kontextu, tedy je-li chápáno jako přímý, a právě proto nezastupitelný historický pramen, jenž nám umožňuje přiblížit se k životu lidí v předchozích dobách. Takto dějiny staveb a architektury plní nejlépe svůj účel a poskytují dalším historickým vědám cenné a původní informace.

V památkové péči je Jan Kaigl, člen Českého národního komitétu ICOMOS, důsledným zastáncem takových názorů a praxe, jimiž lze přispět k věrohodnosti, vysokému odbornému kreditu a dobrému jménu oboru i Národního památkového ústavu včetně správy státních památkových objektů a v nich uložených mobiliárních fondů nesmírné kulturně historické hodnoty.

– red –

Ohlédnutí za výstavou *Romantický sen* a vzdělávací cyklus *Ze života památek*

Národní památkový ústav vyhlásil pro 3. čtvrtletí roku 2011 mediální téma *Romantický sen – dědictví 19. století v památkovém fondu*. Územní odborné pracoviště v Plzni

zve širokou veřejnost na výstavu

Romantický sen

Šlechtická sídla z období romantismu a historismů ve fotografii

Výstava v mázhauzu domu U Zlatého slunce, sídla Národního památkového ústavu, Prešovská 7, Plzeň.
Ve všední dny od 15. 6. 2011 do 31. 10. 2011
od 6 do 18 hodin

se k němu připojilo mimo jiné fotografickou výstavou nazvanou *Romantický sen, Šlechtická sídla z období romantismu a historismů ve fotografii*. Výstava se konala od 15. 6. 2011 do 31. 10. (18. 11.) 2011 v mázhauzu domu U Zlatého slunce, kde plzeňské pracoviště Národního památkového ústavu sídlí.

Gotika jako zdroj inspirace aristokratických sídel začala v architektuře v českých zemích zaznívat znovu na sklonku 18. století. Zprvu se s ní setkáváme jen ojediněle, a to především u drobných staveb zahradní architektury; hlavní zámecké budovy byly tehdy budovány především v duchu klasicismu. Teprve v době kolem roku 1840 a později zasáhla gotika plně četné zámecké přestavby a novostavby. Je pochopitelné, že mezi prvními zadavateli děl v gotickém slohu byly významné šlechtické rody jako například Harrachové či Schwarzenberkové, jejichž příslušníci často znali z vlastní zkušenosti soudobý životní styl ve Velké Británii, tedy v zemi, kde se romantismus zrodil. V architektuře znamenal romantismus odklon od antické tradice reprezentované především klasicismem. Zdrojem inspirace se stala středověká architektura. Fascinace středověkem přinesla zvýšený zájem o hrady a hradní zříceniny a přispěla k záchraně mnoha těchto památek. Umělé hradní zříceniny se staly fenoménem. Romantismus obracel svoji pozornost také k přírodě. Vznikly tak četné parky, zahrady a zahradní stavby, které byly komponovány s respektem ke krajinným sceneriím.

V našem prostředí se romantismus, časově splývající přibližně s dobou 40.–60. let 19. století, označuje zpravidla jako romantický historismus. Od šedesátých let 19. století

bylo použití historických slohů většinou již vázáno na jednotlivé typy staveb. Nejpoužívanějším slohem pro obytné stavby se stala na několik desítek let novorenesance.

Výstava, čerpající z bohaté a mimořádně cenné fototéky územního odborného pracoviště v Plzni Národního památkového ústavu, ukázala, že i v západních Čechách existují stavby, které reprezentují velmi dobře romantiko-historizující směry v architektuře 19. století, a to způsobem srovnatelným s mnohem známějšími a velkolepými šlechtickými sídly, jako je například jihočeský zámek Hluboká. V neposlední řadě chtěli autoři výstavy upozornit na některé památky v Plzeňském kraji, které dnes bez větší pozornosti chátrají.

Památky zastoupené na výstavě: Bezděkov, zámek; Bor u Tachova, zámek; Březina u Rokycan, hrad; Bystřice nad Úhlavou, zámek; Hradiště u Blovic, zámek; Klenová, zřícenina hradu a zámek; Kojšice, zámek; Nalžovské Hory, lesopark Prašivice s umělou hradní zříceninou Ballymote; Nečtiny, zámek; Nový Čestín, zámek; Osvracín, zámek; Spálené Poříčí, zámek; Světce, jízďárna a zřícenina nedostavěného zámku; Veselí u Janovic, zámek; Žinkovy, zámek.

Koncepce výstavy, texty: Mgr. A. Aubrechtová, Mgr. J. Domanická, Mgr. D. Tuma.

Zvětšeniny fotografií, adjustace výstavních panelů: R. Kodera.

Mapa s vyznačením lokalit: Mgr. Ž. Sedláková.

Snímky z fototéky územního odborného pracoviště v Plzni Národního památkového ústavu použité na výstavě pořídili: J. Gryc, Mgr. K. Foud, J. Kočandrlle, R. Kodera a K. Tůma.

Výstava *Romantický sen, Šlechtická sídla z období romantismu a historismu ve fotografii*, byla v Plzni uspořádána v rámci cyklu přednášek a exkurzí *Ze života památek*, jenž vznikl v listopadu roku 2010. Cílem tohoto cyklu je systematicky přinášet laické i odborné veřejnosti poznatky o památkách a památkové péči a seznámit ji blíže s náplní a výsledky odborné práce památkářů.

V uvedeném cyklu se až dosud uskutečnily tyto přednášky: *Stará Plzeň – sto let od první výstavy o historické Plzni. Nová architektura v centru Plzně (1945–1989)*, Ing. arch. P. Domanický; *Novostavby v městské památkové rezervaci Plzeň a jejím okolí (1989–2009)*, Ing. P. Domanický; *Guldenerovský dům v Plzni – sto let od zbourání barokního domu na plzeňském náměstí*, Mgr. A. Aubrechtová a Mgr. J. Domanická; *Významná barokní sochařská díla v západních Čechách*, PhDr. V. Ryšavý; *Romantismus a jeho projevy v krajině*, Mgr. D. Tuma a Ing. V. Zelinková; *Vývoj památkové ochrany měst zvláště s ohledem na západní Čechy*, Prof. Ing. arch. K. Kibic, DrSc; *Městské památkové zóny v Plzeňském kraji – vznik sídel, jejich vyhodnocení a památková ochrana*, Mgr. K. Foud. V létě se dále uskutečnily čtyři odborné exkurze: *Procházka po významných barokních sochařských dílech v centru Plzně*; *Sochař Lazar Widemann v areálu zámku v Křimicích*; *Západočeské muzeum – novorenesanční (?) stánek kultury*; *Velká synagoga v Plzni*.

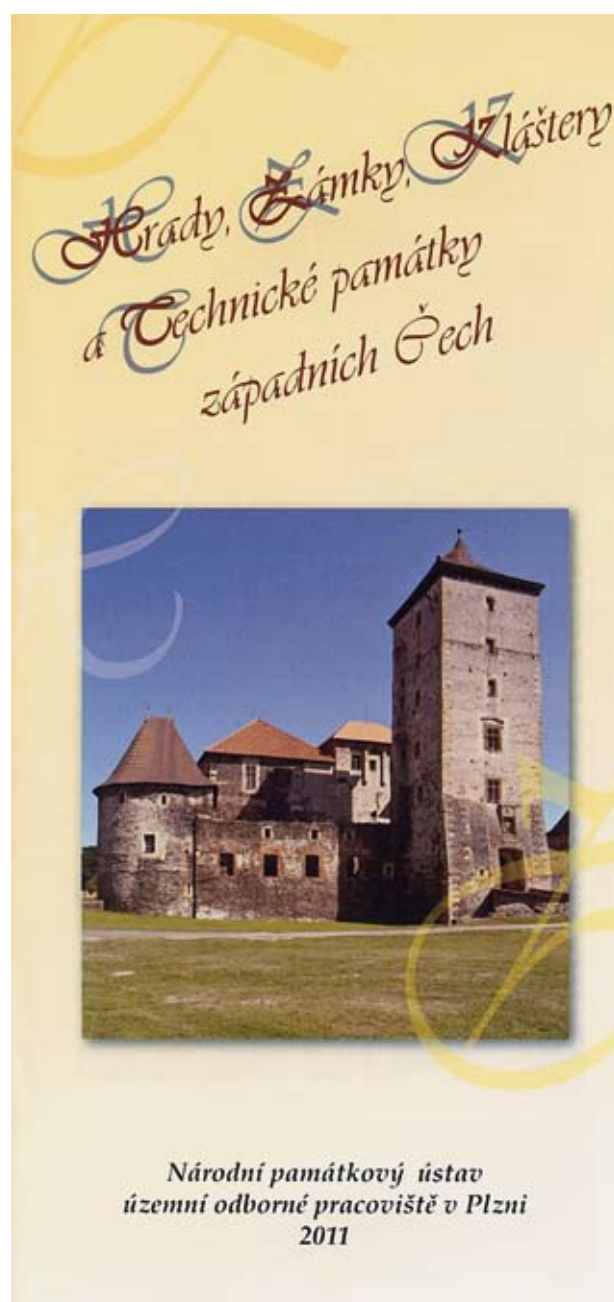
Součástí cyklu *Ze života památek* byl i Den otevřených dveří v domě U Zlatého slunce v Plzni 18. 4. 2011.

Jana Domanická

K brožurě *Hrady, zámky, kláštery a technické památky západních Čech*

Brožura *Hrady, zámky, kláštery a technické památky západních Čech*, kterou vydalo územní odborné pracoviště v Plzni Národního památkového ústavu v roce 2011 z finančních prostředků poskytnutých společností ČEZ, obsahuje základní informace o památkových objektech ve správě Národního památkového ústavu v Plzeňském kraji, jakož i o několika dalších významných západočeských památkách. Jednotlivá hesla přinášejí rovněž kontaktní údaje a přehledy otevírací doby památek pro veřejnost.

Brožura (formát 21 × 10 cm, křídový papír, 22 stran textu, barevné fotografie; ISBN 978-80-85035-05-6) se týká těchto památkových objektů: Plzeň – dům U Zlatého

slunce, hrad a zámek Horšovský Týn, klášter Kladruby, zámek Kozel, zámek Manětín, zámek Nebílovy, klášter Plasy, zřícenina hradu Rabí, hrad Švihov, hrad Velhartice, zámek Červené Poříčí, statek U Matoušů v Plzni-Bolevci, zřícenina hradu Gutštejn, zřícenina hradu Přimda, Mariánská Týnice – Muzeum a galerie severního Plzeňska, zámek Zbiroh, zámek Chyšce, vodní hamr v Dobřívě, Kdyně – Muzeum příhraničí (expoze o historii textilní výroby), Stříbro – hornický skanzen, vodní elektrárna Čeňkova Pila, vodní elektrárna Černé Jezero, Vchynicko-tetovský kanál, vodní elektrárna Vydra. Na závěr jsou připojena dvě hesla: Skupina ČEZ a Nadace ČEZ.

Brožuru mohli zdarma získat návštěvníci především při netradičních prohlídkách památek ve správě Národního památkového ústavu v Plzeňském kraji během *Hradozámecké noci* (3.–4. září 2011). V současné době je brožura, vydaná v počtu 5500 ks, rozebrána. Na rok 2012 se plánuje její 2. vydání.

Karel Matásek

Návštěvnícká sezóna na památkách ve správě Národního památkového ústavu v Plzeňském kraji v roce 2011 stručně ve světle několika čísel a akcí

Památkové objekty spravované plzeňským územním odborným pracovištěm Národního památkového ústavu si letos do 31. října přišlo prohlédnout 243 476 návštěvníků. Nejvíce se jich rozhodlo pro zříceninu hradu Rabí (57 871). Na druhém místě je hrad Velhartice (49 012). Trojici nejoblíbenějších památek v roce 2011 uzavírá zámek Kozel (34 939). U veřejnosti k velmi úspěšným památkám patřil také vodní hrad Švihov (30 783). Statistika návštěvnosti dalších památek: zámek v Horšovském Týně (21 788), klášter Kladruby (16 570), klášter Plasy (12 750), zámek

Manětín (9 583), zámek Nebílovy (8 801). Na mimořádné prohlídky veřejnosti jinak nepřístupného zámku v Červeném Poříčí přišlo 1 379 návštěvníků. Mírný meziroční pokles návštěvnosti v roce 2011 ve srovnání s minulým rokem se pohybuje okolo 5 %.

Počátkem návštěvnícké sezóny zaujal veřejnost projekt restaurování barokního obrazu hradu Rabí s legendou o ztrátě oka Jana Žižky z Trocnova. S velkým zájmem u lidí se setkaly doprovodné akce během dubnového *Mezinárodního dne památek a historických sídel* a zářijové *Hradozámecké noci*.

Zámek v Horšovském Týně rozšířil jednu z prohlídkových tras o takzvané komorníkové pokoje. Velmi úspěšná byla velká akce *O štít stříbrného lva*, jež se konala na hradě Velhartice a jejíž součástí bylo představení replik středověkých obléhacích strojů nebo ukázky historicky laděné gastronomie. Správa vodního hradu Švihova navázala na programy pro neslyšící diváky divadelním představením ve znakovém jazyce.

Ucelený soubor kulturních akcí běžel po celý rok na zámku Kozel (například koncerty Čechomor, Marie Rotrové a Radúzy nebo výstava bronzových plastik Michala Gabriela).

Požární cvičení, uspořádaná v roce 2011 na zámcích Kozel a Nebílovy, na hradě Velhartice a v klášteře Kladruby, dala veřejnosti signál, že na památkových objektech ve správě Národního památkového ústavu se dbá důsledně na bezpečnost památek a návštěvníků.

Orientaci na filmovou turistiku odrážela poznávací exkurze uspořádaná společně s Czech Film Commission během dubnového plzeňského festivalu *Finále* nebo zapojení do festivalu dětských filmů *Juniorfest*, jež se konal v listopadu také na zámku v Horšovském Týně.

Rok 2011 na památkách ve správě Národního památkového ústavu v Plzeňském kraji uzavírají již tradičně rozmanité kulturní, zejména vánoční pořady a mimořádné prohlídky.

David Růžička